

issue now is to ensure that communities are able to concentrate their finances and direct them on regional development projects, as well as to form passports of territorial communities. Decentralization should be a catalyst for the implementation of education and medical reform, housing and communal services, and improving the energy efficiency of the national economy.

The main tasks that were accomplished in 2018 to further implement budgetary decentralization in Ukraine are:

– supporting the processes of integration of territorial communities and enhancing their capacity, as integrated territorial communities will receive better financial conditions and opportunities for further development;

– delegation of responsibilities to locations to optimize expenditures: responsibilities and responsibilities at different levels – communities, cities, districts, oblasts, in particular in the field of education and health – must be clearly allocated.

Literature

1. The nuances of accounting for intergovernmental transfers. Accountant 24. Information Business Portal. URL: <https://www.buh24.com.ua/nyuansi-obliku-mizhbyudzhethnih-transfertiv/>
2. Fieldova O., Mironenko M. Intergovernmental budgetary relations in the context of reforming the state's regional policy. *Investment: practice and experience*. 2016. No 10. P. 5-10.

Oksana Tulai, Lyudmyla Alekseyenko
Ternopil National Economic University

FINANCING OF EDUCATION IN UKRAINE: CURRENT TRENDS TO QUALITY AND ACCESSIBILITY

In a globalized world, education is a determined factor in human development and an alternative means of national affirmation. Only a country in which the intellectual professions have become widespread and investments in the development of human potential can be a full-fledged participant in the global economy is significant and effective. Countries with priority areas for science and education have become world leaders.

World experience shows that the fundamental element of this process is the growing importance of knowledge and information - extremely important, necessary resources for the development of society, which radically transforms the whole system of social relations and practice of economic life, since knowledge and information are very specific, different from the traditional material- financial elements, properties. In such a situation, the role of the human being as the carrier and the generator of information and the subject of

economic relations changes significantly. Of particular importance in this context is the field of education, the purpose of which is the transfer and dissemination of knowledge and information in order to carry out profound socio-economic transformations.

The proper functioning of the education sector, which promotes ecological and economic development and public welfare, requires a sufficient level of financial support from the state. Public education funding refers to the process of providing budgetary expenditures for the implementation of educational activities (institutions, enterprises organizations) on the principles of planning (funds are provided at the stage of budget planning); targeting (use of funds is only possible for specific goals and activities); irreversibility (the recipients of funds do not have obligations to return them) and the expediency (rational use of budgetary funds) in accordance with the principles of sustainable human development [1, p. 16; 2, p. 179].

The main source of financing of education and science in Ukraine is the state and local budgets (Table 1). This is not only our country. Developed countries are investing heavily in education. Budget funding is the basis of government support for education in many countries.

Table 1

Expenditures on education in Ukraine in 2005–2018

Years	Expenditures of the State budget, billion UAH	Expenditures of local budgets, billion UAH	Consolidated budget expenditures, UAH billion	% of GDP
2001	3,9	6,0	9,9	4,3
2002	5,0	7,3	12,3	4,8
2003	5,7	9,2	14,9	5,6
2004	7,2	11,1	18,3	5,3
2005	9,9	16,9	26,8	6,1
2006	12,1	21,7	33,8	6,2
2007	15,2	29,2	44,4	6,2
2008	21,6	39,4	61	6,4
2009	23,9	42,8	66,8	7,3
2010	28,8	51,0	79,8	7,4
2011	10,2	59,0	69,2	6,6
2012	11,4	71,3	82,7	7,0
2013	12,9	74,6	87,5	7,3
2014	28,7	71,4	100,1	6,3
2015	30,2	84,0	114,2	5,8
2016	34,8	94,6	129,4	5,4
2017	41,3	136,6	177,9	6,0
2018	44,3	165,7	210	6,7

Source: compiled and calculated by authors according to data [3]

As early as in 2002, the National Doctrine of Educational Development was approved in Ukraine, in which the financing of education was defined as a priority direction of budget expenditures of all levels. It also states that its

volume should meet the needs of the individual and society in quality education, and the state will increase education expenditures to the level of average European indicators [4]. However, in Ukraine, problems related to stable and sufficient financing of the educational sphere gradually aggravated, which negatively affected the activity of educational institutions.

Today, the educational sector in our country is reforming at a rapid pace. The Budget Code of Ukraine provides for the provision of an educational subvention to local budgets, which is distributed according to the appropriate formula. The first educational subsidy was planned in 2015, amounting to UAH 43.7 billion. In 2016, the educational subsidy amounted to UAH 44.6 billion, and in 2017 – UAH 52.6 billion. Expenditures on education subsidies in 2018 are estimated at UAH 61.3 billion. However, the problem is that the amount of subsidies is much less than the corresponding expenditures of local budgets on education, and the calculation of subsidies is complicated and does not take into account all the nuances. The disadvantage of the educational subvention is that it can be directed only to the payment of current expenditures of educational institutions, and for the needs of capital expenditures can be used only if the full needs for current expenditures for the budget period are met and in the absence of overdue budget indebtedness expenses. However, in the context of a budget deficit, the use of an educational subsidy to finance capital expenditures is unrealistic, which threatens to upgrade the material and technical base, carry out emergency works, etc.

Ukrainian education modernization takes into account international experience, but moves along its own trajectory. The organizational structure is being changed and the regulatory and legal framework of the functioning of the national educational system is being modernized, as well as directions of adaptation of educational institutions to the limitations of public funding are being developed. At the same time, ensuring access to and quality of education is today a major issue of public education policy in Ukraine. A promising direction for the effective development of human potential is the development of new models of public financial support for citizens to obtain quality education.

Literature

1. Тулай О. І. Державне фінансування освіти: роль та значення в умовах формування засад сталого людського розвитку. *Академічний огляд*. 2015. №2 (43). С. 13–23.
2. Тулай О. І. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні домінанти та діалектична єдність: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 416 с.
3. Звітність про виконання бюджетів. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477> (дата звернення 03.12.2018 р.).

4. Національна доктрина розвитку освіти від 17.04.2002 р. №347/2002 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/347/2002/>.

Богдан Блащак

Тернопільський національний економічний університет

ОСНОВНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах важливою методологічною особливістю формування фінансового потенціалу є адаптація планів підприємства до мінливих зовнішніх умов розвитку. А. М. Поддєрьогін під формування потенціалу підприємства розуміє процес ідентифікації та створення спектра підприємницьких можливостей, його структуризації та побудови певних організаційних форм задля стабільного розвитку та ефективного відтворення [1, с. 67].

В. Н. Гавва, Е. А. Божко вважають, що формування потенціалу підприємства є процесом реалізації заходів щодо забезпечення ринкових можливостей підприємства шляхом зміни його характеристик і властивостей до необхідного рівня відповідно до поставлених цілей [2, с. 61].

І. А. Маринич, Н. Р. Кадилович виділяють такі основні наукові підходи до процесу формування потенціалу підприємства [3, с. 221-222]:

1. Системний, за якого на основі маркетингових досліджень формують спочатку параметри товару чи послуги. Потім визначають параметри входу.

2. Маркетинговий, який передбачає орієнтацію формування можливостей підприємства на споживача. Критеріями є: підвищення якості кінцевого результату реалізації потенціалу відповідно до потреб споживачів; економія ресурсів споживачів завдяки підвищенню якості всіх елементів потенціалу та, як наслідок, підвищення якості кінцевої продукції чи послуги.

3. Функціональний передбачає пошук зовсім нових, оригінальних технічних рішень для задоволення існуючих або потенційних потреб. Після визначення функцій, які потрібно виконати для задоволення потреби, визначається кілька альтернативних варіантів формування потенціалу для їхнього виконання та вибирається той з них, який забезпечує максимальну ефективність сукупних витрат.

4. Відтворювальний, який орієнтований на постійне поновлення виробництва продукції з меншою ресурсомісткістю та вищою якістю,